

Stemmeaftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Alternativet
om
EN NY EPIDEMILOV

Den gældende epidemilov, herunder de lovændringer, der blev vedtaget af Folketinget i marts 2020, ophæves den 1. marts 2021.

Aftalepartierne er enige om, at Danmark også fremadrettet skal have en epidemilov, som skal sikre myndighederne de nødvendige handlemuligheder for at forebygge, inddæmme og begrænse udbredelsen af smitsomme sygdomme. Der nedsættes en national epidemikommission, som får en central rolle i epidemikontrollen.

En ny lov skal ikke blot sikre den fortsatte håndtering af den igangværende covid-19-epidemi, men også fremtidige epidemier og ukendte sygdomme, som ingen kender konsekvenserne af eller udsigterne for. En ny lov skal desuden have øget fokus på forebyggelse af smitsomme sygdomme lokalt og sikre håndteringen af mindre og lokale udbrud og forekomster.

En ny lov skal derfor fortsat give mulighed for at iværksætte både foranstaltninger over for enkeltpersoner og foranstaltninger af mere samfundsindgribende karakter.

Aftalepartierne er enige om, at den gældende epidemilov ikke i tilstrækkelig grad sikrer parlamentarisk kontrol med udmøntning af beføjelser efter loven og åbenhed om beslutningsgrundlaget. Partierne er derfor enige om, at der skal indføres parlamentarisk kontrol med anvendelsen af indgribende bemyndigelsesbestemmelser og åbenhed om det faglige grundlag for de bekendtgørelser, den pågældende minister udsteder i medfør heraf.

Aftalepartierne er også enige om, at anvendelsen af tvang skal begrænses. En ny lov skal derfor ikke indeholde regler, der giver mulighed for at tvangsvaccinere.

Det er også afgørende for aftalepartierne, at retssikkerheden styrkes, bl.a. ved automatisk domstolsprøvelse af individuelle påbud, som har karakter af frihedsberøvelse, og udtrykkelige bestemmelser om proportionalitet og mindstemiddelprincippet som bærende for foranstaltninger, der gennemføres i medfør af epidemiloven.

Endelig er aftalepartierne enige om, at spørgsmålet om udarbejdelse af principper for kompensation for indgreb, som ikke udgør ekspropriation, sker i en arbejdsgruppe med økonomiske eksperter og ministerierepræsentanter.

Aftalepartierne kan ikke støtte det udkast til lovforslag, som sundheds- og ældreministeren tidligere har sendt i offentlig høring. Aftalepartierne er derfor i hovedsagen enige om følgende ændringer:

1. Indførelse af særlige bestemmelser om parlamentarisk kontrol

Der indføres krav om, at der skal ske forelæggelse for et folketingsudvalg forud for udmøntning af de ministerbemyndigelser til at fastsætte regler, der er nævnt nedenfor.

Udvalgets kontrolfunktion vil bestå i, at ministeren ikke må udstede reglerne, hvis et flertal i udvalget er imod. Et flertal i udvalget vil således i disse situationer have vetoret. Dog vil ministeren kunne foretage ophævelse, lempelse og uvæsentlige ændringer (f.eks. præciseringer) af regler, som tidligere er blevet

forelagt for udvalget. En minister vil med andre ord altid kunne lempe eller helt ophæve regler, f.eks. i en situation, hvor ministeren vurderer, at der ikke længere er fornødent retligt grundlag i medfør af reglerne i epidemiloven. Udvalget vil dog skulle orienteres, hvis epidemikommissionen har indstillet, at de pågældende regler opretholdes.

Følgende ministerbemyndigelser vil være omfattet af den særlige ordning for parlamentarisk kontrol (bestemmelserne i høringsudkastet er angivet i parentes):

- Kategorisering af en alment farlig sygdom som en samfundskritisk sygdom (§ 2, stk. 5)
- Fastsættelse af regler om, at private i særlige tilfælde kan bistå med at varetage myndighedsopgaver i henhold til loven (§ 5, stk. 2)
- Delegation af beføjelser fra en minister til andre myndigheder (§ 5, stk. 3)
- Fastsættelse af regler om, at personer, der har deltaget i en bestemt begivenhed mv., skal lade sig teste og isolere (§ 8, stk. 5)
- Fastsættelse af regler for hele eller dele af landet om forbud mod, at flere personer befinder sig på samme sted (forsamlingsforbud) (§ 20, stk. 1)
- Fastsættelse af regler for hele eller dele af landet om restriktioner for og forbud mod adgang til behandlings-, pleje- og omsorgsinstitutioner m.v. (§ 25)
- Fastsættelse af regler for hele eller dele af landet om restriktioner for og forbud mod brug af eller adgang til offentlige institutioner, faciliteter m.v. (§ 27)
- Fastsættelse af regler for hele eller dele af landet om restriktioner for og forbud mod brug af eller adgang til offentlige og private dagtilbud, skoler og andre uddannelsesinstitutioner (§ 29)
- Fastsættelse af regler for hele eller dele af landet om restriktioner for eller forbud mod adgang til transportmidler (§ 30)
- Fastsættelse af regler for hele eller dele af landet om restriktioner for eller forbud mod brug af eller adgang til lokaler og andre lokaliteter, som fysiske eller juridiske personer råder over, og hvortil offentligheden har adgang (§ 31)
- Fastsættelse af regler for hele eller dele af landet om krav om anvendelse af personlige smitteforebyggende midler i det offentlige rum (§ 32)
- Generelle regler om krav om undersøgelse (test), isolation m.v. for indrejsende (§ 35)
- Fastsættelse af krav om, at juridiske personer skal registrere bestemte relevante oplysninger (§ 43, stk. 4)
- Indførelse af yderligere oplysningspligter (§ 43, stk. 5)
- Fastsættelse af yderligere regler om behandling af personoplysninger (§ 47)
- Fastsættelse af regler, der fraviger rettigheder og forpligtelser i anden lovgivning, og fastsættelse af særlige foranstaltninger med henblik på at sikre vareforsyningen (§§ 48-50)

Der indføres samtidig en procedure for *særligt hastende tilfælde*, hvor der foreligger en *overhængende og akut fare for eller trussel mod folkesundheden*. I sådanne tilfælde kan der udstedes regler uden forudgående forelæggelse for udvalget. Det kan være i situationer, hvor der foregår hamstring af samfundskritiske varer fx lægemidler fra apoteker, eller hvor smitten introduceres i Danmark ved en pludselig begivenhed fx via et angreb. Regeringen vil i givet fald uden unødigt ophold (det vil som altovervejende hovedregel sige samtidigt med udstedelse af reglerne og senest inden for 1-2 dage efter udstedelsen af reglerne) skulle forelægge sagen for udvalget og herunder redegøre for, hvorfor udstedelsen af reglerne ikke kunne afvente forelæggelsen. Hvis et flertal i udvalget under denne efterfølgende forelæggelse modsætter sig reglerne, skal ministeren ophæve dem.

Der er enighed om, at kontrollen bør foretages af et nyt stående folketingsudvalg med 21 medlemmer. Der er desuden enighed om, at der er behov for at sikre, at drøftelser i udvalget, der finder sted som led i forelæggelser og orienteringer efter den særlige parlamentariske kontrolordning, kan foregå formfrit og i et rum, hvor der kan være en fortrolig drøftelse om, hvilke initiativer der bør tages. Der er derfor enighed om, at forelæggelser og orienteringer bør ske på lukkede udvalgsmøder i overensstemmelse med reglerne i Folketingets forretningsorden. Der er i øvrigt enighed om at foretage de ændringer af forretningsordenen, der er nødvendige som led i indførelsen af den særlige ordning for parlamentarisk kontrol.

Udvalget vil være omfattet af de almindelige regler i Folketingets forretningsorden om førelse af protokol over forhandlingernes emne og udfald mv.

Der er enighed om, at bekendtgørelser, der udstedes i medfør af epidemiloven, sendes i høring i videst muligt omfang.

2. Ændring af Epidemikommissionens rolle og sammensætning

Der nedsættes en national Epidemikommission, som skal afgive indstilling – enten efter anmodning fra den pågældende minister eller af egen drift – før der kan udstedes regler, som omfattes af modellen for parlamentarisk kontrol.

Vedkommende minister forudsættes i øvrigt i almindelighed at imødekomme anmodninger fra det ovenfor nævnte folketingsudvalg om at anmode kommissionen om en indstilling.

Når en minister forelægger regler for folketingsudvalget som led i den parlamentariske kontrol, skal ministeren samtidig oplyse udvalget om kommissionens indstilling vedrørende reglerne.

Kommissionens indstilling vil ikke være bindende, og den pågældende minister vil således kunne gå imod indstillingen og udstede reglerne, medmindre folketingsudvalget udtaler sig imod. Dette vil sikre, at beslutninger, der er politiske, ikke træffes af embedsmænd.

Der indføres herudover krav om, at folketingsudvalget orienteres, hvis kommissionen indstiller, at de ovennævnte bemyndigelser udnyttes, men ministeren beslutter ikke at følge denne indstilling, dog med undtagelse af indstillinger om uvæsentlige ændringer af allerede fastsatte regler.

Der indføres desuden en forpligtelse til at offentliggøre Epidemikommissionens indstillinger, når der som led i den parlamentariske kontrol er sket forelæggelse for eller orientering af folketingsudvalget.

Endelig udvides kommissionens sammensætning, således at også Erhvervsministeriet, Finansministeriet, Justitsministeriet og Sundheds- og Ældreministeriet udpeger medlemmer, ligesom sundheds- og ældreministeren udpeger et medlem efter indstilling fra KL og et medlem efter indstilling fra Danske Regioner.

Det vil blive fastsat direkte i loven, at uafhængige eksperter vil kunne deltage i udvalgets møder ad hoc.

3. Automatisk udløb af bekendtgørelser

Af hensyn til muligheden for løbende at føre parlamentarisk kontrol indføres krav om, at enhver bekendtgørelse, der omfattes af modellen for parlamentarisk kontrol, skal forsynes med en udløbsklausul.

Kategoriseringen af en sygdom som samfundskritisk vil skulle ske med en tidsmæssig gyldighed på maksimalt 6 måneder ad gangen. Epidemikommissionen skal herudover løbende vurdere grundlaget for kategoriseringen af den alment farlige sygdom som samfundskritisk og vil kunne indstille til regeringen,

at kategoriseringen ændres. Ønsker regeringen ikke at følge en sådan indstilling, vil regeringen efter ordningen for parlamentarisk kontrol skulle orientere udvalget herom.

De øvrige bekendtgørelser, der omfattes af den parlamentarisk kontrol, vil som udgangspunkt skulle udstedes med en tidsmæssig gyldighed på maksimalt 4 uger ad gangen. I særlige tilfælde, f.eks. hvor et hensyn til forudsigeligheden for erhvervslivet tilsiger en længere tidsmæssig gyldighed, vil bekendtgørelser dog kunne udstedes med en længere gyldighedsperiode.

Udvalget vil som led i den parlamentariske kontrol kunne udtale sig imod bekendtgørelsen, hvis udvalget ikke er enig i, at bekendtgørelsen skal have den gyldighedsperiode, som regeringen har lagt op til.

En forlængelse af reglerne vil kræve en fornyet forelæggelse for folketingsudvalget.

4. Mulighederne for at anvende tvang over for grupper begrænses

Bemyndigelsen til at fastsætte regler om foranstaltninger rettet mod en gruppe af enkeltpersoner begrænses, således at bestemmelsen alene vil kunne anvendes til at fastsætte regler om, at personer, som har opholdt sig eller befundet sig et sted, deltaget i en forsamling, ved et arrangement, en begivenhed eller lignende, hvor der er konstateret smitte med en alment farlig eller samfundskritisk sygdom, har pligt til at lade sig undersøge og isolere. Manglende overholdelse af pligten vil kunne straffes med bøde.

Bemyndigelsen vil være omfattet af modellen for parlamentarisk kontrol.

5. Muligheden for at påbyde vaccinationer udgår

Bestemmelser om tvangsvaccinationer udgår.

Der vil således med den nye epidemilov ikke længere være mulighed for at påbyde vaccination mod selve epidemisygdommen eller for at påbyde vaccination mod andre smitsomme sygdomme af hensyn til at sikre kapacitet i sundhedsvæsenet.

6. Automatisk domstolsprøvelse ved påbud, der har karakter af frihedsberøvelse

Der indføres en automatisk domstolsprøvelse – og ikke blot domstolsprøvelse efter begæring – ved individuelle påbud om foranstaltninger, som har karakter af frihedsberøvelse.

7. Obligatorisk administrativ efterprøvelse af tvangsforanstaltninger

Der indføres pligt til løbende at efterprøve (revurdere) påbud om tvangsforanstaltninger med henblik på at sikre, at et påbud om fx behandling fortsat er relevant og proportionalt.

8. Udvidelse af fravigelsesbestemmelser

Det skal fortsat være muligt i medfør af epidemiloven at fravige forpligtelser og rettigheder i anden lovgivning. Det skal bl.a. gælde, når det er nødvendigt for at forebygge eller inddæmme udbredelse af en samfundskritisk sygdom, påkrævet som følge af tiltag til at forebygge eller inddæmme udbredelsen af en sådan sygdom (smitteforebyggelse), eller når opfyldelse af de pågældende rettigheder og forpligtelser bliver umulig eller uforholdsmæssig vanskelig som følge af foranstaltninger mod samfundskritiske sygdomme truffet efter loven.

Fravigelse af forpligtelser og rettigheder omfattes af modellen for parlamentarisk kontrol.

Det skal derudover fremadrettet som noget nyt være muligt at fravige autorisationslovens regler om forbeholdt virksomhedsområde, f.eks. for at sikre den tilstrækkelige medarbejderkapacitet til løsning af specifikke opgaver, eksempelvis vaccinationer.

Fravigelse vil kunne ske efter indstilling fra Sundhedsstyrelsen.

9. Kompensation

Der skal i overensstemmelse med grundloven ydes erstatning for de indgreb, der måtte have karakter af ekspropriation.

En fremtidig kompensationsordning i forbindelse med foranstaltninger, der ikke har karakter af ekspropriation, kræver grundige overvejelser og politiske forhandlinger.

Med henblik på at tilvejebringe et godt beslutningsgrundlag, nedsætter regeringen en arbejdsgruppe bestående af økonomiske eksperter og ministerierepræsentanter. Arbejdsgruppen skal være forankret i Erhvervsministeriet. Der nedsættes en følgegruppe med repræsentanter fra erhvervslivets organisationer, arbejdsmarkedets parter og kultur- og fritidslivet.

Arbejdsgruppen vil få til opgave at udarbejde principper for compensation, som vil kunne tilgodese berørte virksomheder, lønmodtagere samt kultur- og fritidslivet i tilfælde af smittereducerende foranstaltninger, og som samtidig mindsker risikoen for, at samfundsøkonomien fastlåses, og andre utilsigtede skadevirkninger.

Arbejdsgruppen skal afrapportere inden udgangen af 2021. Arbejdsgruppens anbefalinger og de ændringer, som arbejdet måtte give anledning til, vil derefter blive forhandlet politisk og vil på den baggrund kunne gennemføres ved et selvstændigt lovforslag.

10. Stemmeaftalens udmøntning

Aftalepartierne er enige om, at der skal fremsættes et lovforslag, inden Folketinget går på juleferie. Samtidigt med fremsættelsen sendes lovforslaget i ny offentlig høring, der udløber den 15. januar 2021.

Aftalepartierne vil stemme for lovforslaget, medmindre den offentlige høring giver anledning til behov for markante og grundlæggende ændringer, som ikke gennemføres ved ændringsforslag som led i folketingsbehandlingen.